

жартоўным. Гумарыстычныя вершы Н. Гілевіча вылучаюцца добрай усмешкай, вясёлым жартам, які дапамагае лепш і глыбей раскрыць вобраз лірычнага героя, яго адносіны да жыцця.

У вершы «Вясёлы ўспамін» лірычны герой узгадвае выпадак з дзяцінства, калі да іх у гасці завітаў пагранічнік, закаханы ў яго сястру. Уся сям'я выйшла, каб даць закаханым магчымасць пабыць удвух. Застаўся толькі хлопчык-апавядальнік, бо хацеў паслухаць ад пагранічніка здарэнні пра шпіёнаў. Аднак у маладых былі іншыя планы, таму яны па чарзе спрабуюць справядзіць малога: то нагадваюць яму пра каток, то за цукеркамі адпраўляюць. Лірычны герой праяўляе зайздросную стойкасць: «Не, راشыў я, не паддамся // Ні адной спакусе іх! // Ды і хто б там здагадаўся, // Што ім добра і ўдваіх!..» [1, с. 15]. Праз шмат год гісторыя паўтараецца ў іншым варыянце. На месцы закаханага пагранічніка апынуўся лірычны герой. Неж ён завітаў да каханай дзяўчынцы і быў разгублены, бо разам з каханай з хаты выйшлі пяць яе малых сясцёр. Тут ён успомніў пагранічніка і сваё дзяцінства. У вершы «Сяржант мільцыі» ў жартаўлівым тоне аўтар распавядае пра маладую дзяўчыну, якая закахалася ў маладога сяржанта, таму вырашыла кожную раніцу праходзіць праз яго пост. Аднак малады чалавек не звяртаў на яе ўвагі. Каб змяніць сітуацыю, дзяўчына вырашыла парушыць правілы дарожнага руху: «А яшчэ прызнацца мушу, – // Невядома ад чаго, // Захацелася парушыць // Службу строжую яго» [1, с. 15]. У выніку дзяўчына змагла звярнуць яго ўвагу на сябе, хоць і не вельмі законным спосабам.

Гумар у гэтых вершах дабрадушны, забаўны, чулівы. У аснове вершаў ляжаць смешныя здарэнні, камічныя падзеі. Аўтар па-майстэрску ў гумарыстычнай форме абыгрывае сітуацыі. Паэт мае сваю непаўторнасць і ўнікальнасць у напісанні гумарыстычных твораў, свой індывідуальны почырк, свае тэмы і прыёмы, асаблівае пачуццё гумару.

Літаратура

1 Гілевіч, Н. С. Выбраныя творы: у 2-х т. / Н. С. Гілевіч. – Мінск : Маст. літ., 1981. – Т. 2: Гумар і сатыра; Творы для дзяцей. – 366 с.

А. У. Дрывайла

Навук. кір. Т. А. Фіцнер,

канд. філал. навук, дацэнт

ЖАНОЧЫЯ ВОБРАЗЫ Ў ТВОРЧАСЦІ П. БРОЎКІ І А. КУЛЯШОВА

Жаночыя вобразы сустракаюцца амаль у кожнага беларускага пісьменніка. У творчасці розных аўтараў яны прадстаўлены ў розных іпастасях: гаротнай маці, добрай або дрэннай нявесткі і жонкі, каханай дзяўчыны, сіраты, сялянкі-бяднячкі. Запамінальныя вобразы беларускіх жанчын створаны такімі класікамі айчынай літаратуры, як Ядвігін Ш., Цётка, Я. Колас, М. Багдановіч, З. Бядуля, М. Гарэцкі, І. Мележ. Дзякуючы В. Быкаву ў гісторыю літаратуры акрамя жанчыны-каханай і жанчыны-маці ўвайшлі вобразы жанчыны-чалавека і жанчыны-асобы. А І. Мележу, напрыклад, удалося выявіць тып беларускай жанчыны.

Вобраз жанчыны ў беларускай літаратуры ёмісты і разнастайны. Кожны аўтар стварае свой ідэал. Але ж агульным у іх застаецца тое, што на жанчын ускладзена вялікая і святая місія на зямлі, бо, згодна з П. Панчанкам, і сусвет ачарсцее «без ласкі вялікай жаночай» [1].

Паэты П. Броўка і А. Куляшоў таксама ўвасобілі ў сваіх творах вобразы жанчын. Аўтары малююць мужных, клапатлівых, чулых, спагадлівых і добразычлівых прадстаўніц прыгожай паловы чалавецтва. У іх творах выяўлена і жанчына-маці (П. Броўка: «Голас сэрца», «Дахаты», «У Варшаве», «Некаторым дачушкам», «Пачатак»; А. Куляшоў: «Я хаце абавязаны прапіскай...», «Маці», «Каменка», «Балада аб чатырох заложніках»), заўсёды клапатлівая, пшчотная, дарагая, чулая і жанчына-абаронца (П. Броўка: паэмы «Кацярына», «Ясны кут», «Беларусь», вершы «Надзя-Надзейка», «Беларусь»; А. Куляшоў: «Ліст з палону», «Табуны»,

«Алёнка»), вельмі мужная, смелая, сапраўдная патрыётка. Кожны ўвасобіў і каханую дзяўчыну (П. Броўка: «Пахне чабор», «З юнацкіх дзён», «Ветраная»; А. Куляшоў: «Чараўніца», «Песня лістаносца», «Бывай»). Яна розная: загадкавая і прыгожая, верная і каханая, любая і дарагая.

Як бачна, вобраз жанчыны набыў вельмі разнастайнае выяўленне ў творчасці П. Броўкі і А. Куляшова. Кожны паэт па-свойму ўяўляе сваю гераіню, надзяляючы яе ўсімі лепшымі якасцямі.

Літаратура

1 Панчанка, П. Белыя яблыні / П. Панчанка [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу : <http://lit-bel.org/news/Shchiri-shchodri-chalavechni--goddze-Pmena-Panchank-7891/> – Дата доступу : 10.04.2020.

А. А. Игнатьева

Науч. рук. Е. Ф. Асенчик,

ст. преподаватель

КОНЦЕПТ «ЧУДО» В РУССКОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА

Концепт «чудо» является важной частью русской лингвокультуры и имеет продолжительную историю формирования и развития. Его можно назвать национально специфичным, поскольку его возникновение и развитие обусловлено особенностями религиозного сознания славян. Согласно теистической концепции, «чудо – это сверхъестественное непостижимое событие, нарушающее известные законы природы и случаемое как проявление всемогущества Бога (обычно в ответ на усиленную молитву, соприкосновение со святыней и т. п.)» [1, с. 266].

Ключевая лексема-репрезентант концепта – слово *чудо*. По данным «Словаря русского языка» А. П. Евгеньевой, исходное значение лексемы в русском языке – «сверхъестественное явление, вызванное вмешательством божественной, потусторонней силы», вторичные значения слова следующие: «нечто небывалое, необычное, то, что вызывает удивление»; то, что «вызывает восхищение своими качествами»; а также «сказочное необыкновенное существо» [2].

В фольклорной традиции *чудо* может выражать различные смыслы, не всегда сходные с христианским наполнением данного концепта, т. е. реализует как раз вторичные значения, зафиксированные в словарях (событие, вызванное воздействием нечистой силы; объект с феноменальными природными свойствами; место, где осуществляются действия магического характера): *Такие чудеса, что дыбом волоса; Чудеса в решете: дыр много, а вылезть негде (а выскочить некуда); Чудные чудеса – шилом небеса; Эки чудеса: передок везу, задок сам катится; Диковина еж, а и его много; Хорошая нива – всякому в диво; Вот диво: черная коровка, белое молочко; Чего мало, то и в диковину; Эка невидаль, что каша естся.* Как видно из примеров, именно в паремиях лексема *чудо* нередко употребляется во множественном числе – *чудеса* – и коррелируется в значении с лексемами *диво, диковина, невидаль, небывальщина*.

Анализ данных поэтического корпуса РЯ [3] показал активное использование лексемы *чудо* в русской поэзии всего XX в. (найден 2 381 документ, 3 090 вхождений). Поэтические тексты отражают все перечисленные значения, связанные как с религиозной, так и с мифологической, фольклорной сферами концепта: *Не прося о невозможном чуде, Отлетая, молится: да будет На закате стынувшего дня Воля Сотворившего меня!* (Л. А. Алексеева); *И я говорил: «С добрым утром, сударушка, Все чуда земные – в твоём рукаве...»* (В. Блаженный).